

tu vienti oli WTO:n mukaan 10 biljoonaa dollaria. Tästä pääosan ottavat kolme man- nerta: Eurooppa 43.0 %, Aasia 27.4 % ja Pohjois-Amerikka 14.5 %, yhteensä 84.9 %. Afrikan osuus on 2.9 %, vaikka Afrikan osuus maailman 6.6 miljardin väestöstä on lähes miljardi.

Vuosina 2000-05 suurin vientivoittaja on ollut Kiina 25 % vuosikasvulla, Kiinas- ta on tulossa maailman suurin viejä. Muut suuren mittakaavan uudet teollisuusmaat ovat selvinneet hyvin viennin kasvussa: Intia 18 %, Venäjä 18 % ja Brasilia 17 %.

toistaiseksi suurimman autonvalmistajan General Motorsin tappiot olivat tämän vuoden toiselta neljännekseltä 15.5 miljard- dia dollaria.

Mitä maksaa Detroitin pelastaminen, kun Ford ja Chrysler ovat vaikeuksissa? Kysymys ei ole vain tappiosta vaan myös eläkevastuista. Jos Detroitin jätit joutuvat Chapter 11 prosessiin, ne irtisanovat valta- vasti työntekijöitä ja lopettavat eläkevastui- den maksun. Miten tästä selviäisi Detroit ympäristöineen, kun ihmiset eivät saa palk- kaa tai eläkettä?

varaudutaan 50 miljardin euron tukipaket- tiin rahoituslaitoksille ja päälle tulevat muut toimenpiteet.

Rikkaat länsimaat ovat vaikeuksissa. Niiden rahoitusjärjestelmä on vaarassa romah- taa. Mitä yhteistä on Venäjän oligarkeilla, Yhdysvaltojen ahneilla meklareilla ja Suo- men pankkikriisissä rikastuneilla?

Suomessa ovat monet rohjenneet lausua ääneen totuuden. Viimeksi tämän lausui Etlan toimitusjohtaja Sixten Korkman. Ky- symys on siitä, että finanssialalla on helppo tehdä suuret voitot omaa taskuun ja sen jäl- keen veronmaksajat maksavat tappiot.

Moraalia ainakin tarvitaan!

Yhdysvallat sai demokraattipresidentin. Onneksi näin! Monetarismi oli hyvä vas- tapaino Keynesiläiselle makropolitiikalle. Englannissa Margaret Thatcher oli 1970- luvulla maansa talouden pelastaja. Ronald Reaganin 80-luvun talouskasvua suosiva politiikka toimi hyvin.

Monetaristit ovat nyt saaneet liian suu- ren vallan. Yritysten ostot ja myynnit ovat mainio keino nopeuttaa yrityksen kas- vua, mutta niiden avulla voidaan harvoin nostaa tuottavuutta. Taloudessa tarvitaan spekulatioita, mutta ne sopivat huonosti matalan tuottavuuden sektoreille, kuten kiinteistöalalle.

Monetarismi henkilöityy yhdysvalta- laiseen Milton Friedmaniin, jonka mukaan stagflaatio oli seurausta julkisen vallan keynesiläisen politiikan epäonnistumisesta. Sillä on saatu aikaan lyhyitä kasvupy- rähdyksiä, jolloin palkat ja hinnat nouse- vat, mutta kasvun hidastuttua työttömyys pahenee, koska keinotekoinen työllistämi- nen kohottaa inflaatiota.

Monetaristisen ajattelun mukaan inflaation hillintä rahan määrän säätelyn avulla on enin, mitä rahapolitiikalla voidaan saavuttaa, koska julkisen vallan hyvää tar- koittavat toimet usein epäonnistuvat.

Obama tarjoaa toivoa maailmalle

Obama on jo ottanut kantaa Yhdysvalto- jen talouden tukirangan eli teollisuuden

puolesta. Obama turvautunee Detroitin pelastamiseksi julkisiin tukitoimiin ja pro- tektionismiin. Pidän äskettäin luennon Kauppakorkeakoululla kiinalaiselle valtuus- kunnalle. He olivat huolissaan protektionis- mista, sillä Kiina olisi siinä suuri häviöjä.

Obama on yliopistomies. Hän tun- tee modernin mikroteorian, johon kaikki johtavat kansainväliset talouden yliopistot nojaavat. Mikroteorian sovelluksilla on ra- kennettu länsimaiden teollisuusvetoinen talousihme ja nyt tätä samaa oppia hyödyn- tävät Kiina ja muut uudet teollisuusmaat.

Miten käy pohjoismainen hyvinvointimal- lin, jonka kiteytti akateemikko Pekka Kuusi. Kuusi yhtyy ruotsalaisen nobelistin Gunnar Myrdalin näkemukseen siitä, että sosiaalis- poliittinen tulontasaus on perusteltua.

Tämän politiikan selkäranka murtui Suomessa 1990-luvun alussa, kun valtio rahoitti pankkien tappiot ja leikkasi meno- jaan laman aikana. Noin 70 000 kansalaista päätyi velkavankeuteen ja 40 000 yritystä meni nurin. Noin 600 000 ihmistä joutui työttömäksi, joista puolet pitkäaikaisesti. Siksi Suomessa sosiaalimenojen bkt-osuus on selvästi EU-maiden keskiarvoa korke- ampi, eikä eläkeläisiin painottuva väestö- rakenne lupaa helppoja keinoja sopeutua uuteen talouslamaan.

Haasteet ovat todellisia

EU:n Lissabonin julistuksen tarkoitus on nostaa EU maailman kilpailukykyisimmäk- si talousalueeksi. Miten EU:ssa aiotaan luo- da kasvuyrityksiä? EU:ssa julkissektori on taitava tuottamaan selvityksiä ja raportteja mutta kasvuyrityksiltä puuttuu rahoitus.

Suomessa on panostettu ”kehittyvien maakuntien kiinteistöhankeisiin” mutta jopa Tekesin hyväksi arvioimat teknologia- yritykset jäävät vaille kasvurahoitusta. Silti pääomansijoitustoimiala nosti viime vuon- na noin 8 mrd. euroa uusia pääomia.

Positiivinen signaali ajassa on se, että Sitra on saanut ammattilaisen yliasiamie- heksi pitkään jatkuneen poliittisen johta- miskulttuurin jälkeen.

Euroopan on pakko palata juurilleen. Per- heyrittäjyys on Euroopan ilmiö. Kasvilliset perheyrittäjien omistajat sitoutuvat henki- löinä yrityksensä kehittämiseen ja jatku- vuuteen. Aikana, jolloin globaalit finanssi- myrskyt ovat toistuvia, perheyrittäjyys yli sukupolvien ulottuvana instituutiona tuo talouteen vakautta neokeynsiläisessä hen- gessä, vaikka perheyrittäjyys ei sinällään lii- ty talouden sääntelyyn.

Erityisen selvää on moraalinen näkö- kulma. Lyhyen rahan tekeminen keinolla millä hyvänsä on johtanut maailmantalo- uden kriisiin. Nyt tarvitaan pitkäjännit- teisyttä ja sitä perheyrittäjät tarjoavat. Joseph Schumpeterin visio karismaattisesta johtajasta on ajankohtainen. EU ja erityi- sesti Suomi tarvitsevat johtajia. Perheyri- tuskulttuuri kasvattaa vastuullisia johtajia.

IMD:n kilpailukykyvertailussa EU-maat ovat jääneet jatkuvasti kilpailijoista jälkeen. Euroopan tulevaisuus selvitys ennako- i, että Euroopan osuus maailman tuotannosta pienenee. Euroopan neuvosto on vahvista- nut pienyrityksiä koskevan peruskirjan ja komissio yrittäjyyden vihreän kirjan.

Global Entrepreneurship Monitor (GEM) -tutkimuksen mukaan Suomessa on innovatiivista ja kasvuhakuisia yrityk- siä vähemmän kuin muissa Pohjoismaissa. Varhaisvaiheen yrittäjistä vain noin 11 % suuntautuu innovatiiviseen ja uuteen yri- tystoimintaan, mikä on alhaisin Pohjois- maissa. Onko yrittäjyyden kehittämisessä hukattu lihavat vuodet sanahelinään?

Neuvostoliitto sortui siihen, mistä se syytti kapitalismia: elitismi, tuloerot, piittaamattomuus kansalaisista.

EU-maat ovat selvinneet hyvin 11 % kas- vulla. Maailmantalouden häviöjä on vuosi- na 2000-05 ollut Pohjois-Amerikka noin 4 % vuosikasvulla.

Millainen on maailmankauppa ja -ta- lous vuonna 2030? Maailmanpankki (The World Bank's Global Economic Prospects 2007) on ottanut vaikean ennustajan roolin. Maailmantalouden yhteenlasketun BKT:n arvioidaan kasvavan vuoden 2005 35 bil- joonasta dollarista 72 biljoonaan vuoteen 2030 mennessä eli noin kaksinkertaiseksi.

Maailmankaupan kasvu on ennakoitu yli kaksinkertaiseksi eli kaupan arvon nous- see 27 biljoonaan. Kaupan osuus maailman BKT:sta nousee neljäsosasta kolmasosaan.

Maailmankaupan vientimoottoreiksi nousevat uudet teollisuusmaat (Kiina, Intia, Venäjä ja Brasilia), erityisesti teollisuustuot- teiden viennissä. Mutta myös köyhimmät maat pääsevät nauttimaan maailmankau- pan hedelmistä, jolloin alle dollarilla elävien määrä puolittuu noin 550 biljoonaan, vaik- ka meitä vuonna 2030 on ennakoitu olevan 8.0 miljardia.

Globaalin työvoiman ennakoitaan kas- vavan 4.1 miljardiin. Tästä uusi globaali keskiluokka, ostovoimaltaan 4 000-17 000 dollaria, on 1.2 miljardia. Nämä ihmiset löytyvät uusista teollistuvista maista.

Onko maailmantalous raiteeltaan?

Yhdysvaltojen finanssikriisi tuli, mutta kuka olisi uskonut vuosi sitten, että tänään Islannin talousluvut ovat vuoden 2008 osal- ta täysin sekaisin, kun islantiläisten brut- tovelka on hypännyt 670 %:iin suhteessa BKT:sta, valuuttakurssi sukeltaa vajaa 40 % ja inflaatio on silti 13 %. Kysymyksessä on deflaatio, josta maa ei selviä koskaan ilman mittavaa tukea ja ulkomaisten velkojen anteeksiantoa.

Pudotuspeli on vasta alkamassa. Detroit on autoteollisuuden keskittymä. Maailman

Globaalin finanssikriisin mittakaava me- nee yli kaiken ymmärryksen. Nyt puhutaan suuruusluokasta, joka on tuhansia miljarde- ja dollareita, eikä tässä ole kuin välittömät toimet. Tämän jälkeen tulevat valtavat irtisanomiset, kun yritykset sopeuttavat toi- mintaansa.

Teknologioteollisuuden maineikas yh- tiö, Hewlett-Packard, on ilmoittanut 24 000 työntekijän irtisanomisesta. Suomessa

Mikroteorian sovelluksilla on rakennettu länsimaiden teollisuusvetoinen talousihme ja nyt tätä samaa oppia hyödyntävät Kiina ja muut uudet teollisuusmaat.